

Høringssvar til revidert regional vannforvaltningsplan fra Vassområde Hallingdal

Vassområde Hallingdal har samlet kommentarer og innspill til høringen av den reviderte regionale vannforvaltningsplanen fra kommunene i Hallingdal, og sender med dette et felles høringssvar til vannregionmyndigheten i vannregion Innlandet og Viken. Høringssvaret er behandlet av vannområdeutvalget i Vassområde Hallingdal 23.04.2021, og videresendt til kommunestyrene i vannområdet som orienteringssak.

Generelt vurderer vi at tilstandsklassifiseringen og miljømålene i den reviderte regionale vannforvaltningsplanen samsvarer med realiteten i Vassområde Hallingdal. De videre høringssvarene fra Vassområde Hallingdal omhandler temaene virkemidler, vannkraft, overvåkning og grunnvann, samt noen generelle kommentarer.

Virkemidler

At sektormyndighetene har tilstrekkelige virkemidler for å gjennomføre de nødvendige tiltakene for å bedre den økologiske tilstanden i vannforekomstene er avgjørende for at gjennomføringen av vannforskriften skal lykkes. Vassområde Hallingdal ser at på de to viktigste områdene der kommunen er sektormyndighet, avløp og landbruk, er det mangler på virkemiddelfeltet, og dette bør både synliggjøres bedre i planen, og tas med videre til overordnede myndigheter.

For avløp etterspør vi tydeligere retningslinjer og føringer fra sentrale myndigheter på hvordan vann- og avløpsanleggloven, §2 skal gjennomføres i praksis. For eksempel hvilke tilfeller hvor unntak om privat eierskap ikke skal benyttes. Her er det behov for klare føringer fra Miljødirektoratet/Statsforvalteren på hvordan de vil følge opp kommunene på dette punktet. Er det gjennomtenkt hva dette vil ha å si økonomisk for kommunen og for abonnentene? Mange private rensanlegg er bygd så rimelig som mulig, og da er det ofte lagt dårlig til rette for drift. Alternativet for kommunene blir å ta i bruk gebyrsoner for å unngå at alle abonnentene i kommunen skal være med på å dekke utgiftene til for eksempel avløpsløsninger i hytteområder dersom disse skal driftes av kommunen.

For landbruk er det stort behov for at revidert gjødselvereforskrift skal komme på plass. Videre kan utvidet gjødsellagerkapasitet være et viktig tiltak for å unngå at husdyrgjødsel spres på ugunstige tidspunkt, men dette er et svært kostbart tiltak for den enkelte bonde, og det er stort behov for bedre støtteordninger for slik utbygging.

I møtet i Vannregionutvalget i november 2020, der høringssvaret til revidert vannforvaltningsplan skulle vedtas, foreslo Vassområde Hallingdal at punktet om manglende virkemidler også skulle gjengis i sammendraget av forvaltningsplanen. Dette forslaget ble enstemmig vedtatt, og høringssvaret har et slikt punkt i sammendraget (s. 7). Men vi ser at dette punktet er blitt forkortet på en slik måte at kun overskriftene står igjen, og det er vanskelig å se at dette for eksempel gjelder behovet for at ny gjødselvereforskrift må komme på plass, eller behovet for en forskrift som innfører naturforvaltingsvilkår i alle vannkraftutbygginger. Spesielt siden

vannforvaltningsplanen med vedlegg er svært omfattende, vil nok mange nøye seg med å lese sammendraget. Da dette med manglende virkemidler er så sentralt i gjennomføringen av vannforskriften, mener vi videre at punktlisten i sammendraget på side 7 bør inneholde mer av innholdet fra punktlisten på side 72 – 73.

Vannkraft

Hallingdal er som kjent en region med mange kraftutbygginger, der Hol, Hemsil og Uste-Nes utbyggingene nå ligger til behandling for reviderte konsesjonsvilkår. Vassområde Hallingdal etterlyser fortgang i saksbehandlingen av revisjonene av konsesjonsvilkårene i de store, eldre kraftutbyggingene. Å få på plass moderne konsesjonsvilkår med krav om minstevannsføring og standard naturforvaltningsvilkår er overmodent, og vi tviler på om direktorat og departement hadde vært særlig fornøyde om kommunen hadde brukt like mange år på å behandle en sak.

Det må også rettes mer fokus mot de gamle reguleringene som enten ikke har konsesjon i det hele tatt, eller har konsesjoner uten noen som helst naturforvaltningsvilkår. I Vassområde Hallingdal gjelder dette reguleringene i Snarumselva (Ramfoss/reguleringen av Krøderen og Kaggefoss elvekraftverk). Tørrlegging av viktige gyte- og oppvekstområder for ørret og forringelse av livsmiljøer for hensynskrevende arter som edelkreps og elvemusling har vært, og er fortsatt, problemstillinger som bør løftes i den regionale vannforvaltningsplanen.

Som et minimum må det fastsettes standard naturforvaltningsvilkår for disse reguleringene snarest mulig, og det bør det settes i gang revisjon for Ramfoss kraftverk/reguleringen av Krøderen og innkalling til konsesjonsbehandling for Kaggefoss elvekraftverk. Dette bør skje i planperioden 2022-2017, og ikke skyves til 2033 slik det står i planen nå.

For å synliggjøre behovet for revidering av/innkalling til konsesjon for også disse vannforekomstene, mener vi at dette må vises på en bedre måte enn i dag, da Snarumselva kun indirekte nevnes i forvaltningsplanen, gjennom en henvisning til vedlegg 2 i et brev fra KMD og OED fra 2019. Disse vannforekomstene fra vedlegg 2 bør heller synliggjøres i en egen tabell, der miljøverdiene påvirket av reguleringen, aktuelle tiltak og begrunnelse for prioritering fremkommer, på samme måte som vannforekomster som vannregionen i tillegg prioriterer for innkalling til revisjon, som er vist i tabell 57 i forvaltningsplanen.

Overvåkning

I forvaltningsplanen på s. 27 nevnes det at datagrunnlaget for kjemisk tilstand er mangelfullt i vannregionen, og at det derfor er behov for økt innsats innenfor denne typen overvåkning. Så lenge målsetningen i vannforskriften er at alt vann både skal ha god økologisk og kjemisk tilstand, etterlyser vi en konkret planer for hvordan dette kunnskapshullet skal tettes, og ambisjonen bør være at dette skal skje i løpet av den kommende planperioden. Statsforvalteren bør få ansvaret for å utarbeide et regionalt overvåkningsprogram for kjemisk tilstand i vannforekomstene.

Grunnvann

Grunnvannsføremøster bør vies større oppmerksomhet i kommende planperiode, da dette i liten grad ble vurdert i inneværende plan. Grunnvann er en potensielt viktig ressurs for fremtidig drikkevannsforsyning i mange områder, og det er viktig at forekomstene blir kartlagt og klassifisert i den kommende planperioden.

Generelt

Forvaltningsplanen med vedlegg er på 232 sider, handlingsplanen er på 9 sider og tiltaksprogrammet utgjør 70 sider. Til sammen utgjør dette 311 sider. Selv om mye er tabeller og kart, kan forvaltningsplanens omfang utgjøre et hinder for at mange vil sette seg inn i innholdet i denne. Videre finnes det fortsatt en del stammespråk som gjør dokumentene tungt tilgjengelige for mange.

Det er en del tekst som forekommer flere steder, som beskrivelser av vannregionen, som kan vurderes fjernes. Planen kan med fordel også inneholde en kommunikasjonsstrategi som sier noe om hvordan planens budskap skal formidles til alle som skal og bør involveres, som sektormyndigheter, kommuner, næringsliv og innbyggere. Det bør også vurderes å lage en kort-versjon av forvaltningsplanen med de mest sentrale punktene.